

שיעורים בספר שמואל א'

ברוריה בן-דוד (וייס)

מידע / הוצאה לאור

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, או לקלוט בכל אמצעי אלקטרוני, או מכני אחר כל חלק שהוא מספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט, אלא ברשות בכתב מן המחברת.

כל הזכויות שמורות

© לברוריה בן-דוד (וייס)

פורסם לראשונה 2011 תשע"א
מהדורה ראשונה 2014 תשע"ד

הודפס בישראל
Printed in Israel

מוקדש לבעלי
ד"ר אלכסנדר בן-דוד (וייס)
בנוסף להיותו בוחן לבבות,
הינו יועץ לשוני מעולה,
שהיה לי לעזר רב בעבודתי.

מבוא / ברוריה בן-דוד (וייס)

ספר שמואל נקרא כך, כי הוא פותח בסיפור לידתו של שמואל שדמותו הכבירה שלובה במעגלי אירועי התקופה, ומקרינה עליהם במישרים ובעקיפין גם לאחר מותו.

התלמוד מייחס את חיבור הספר לשמואל הנביא (בבא בתרא יד ע"ב). "שמואל כתב ספרו, שופטים ורות", ברור שהכוונה היא רק לאותו חלק של הספר שבו מסופרים המאורעות שהתרחשו בימי חייו. לאחר מותו סיימו את ספר שמואל גד החוזה ונתן הנביא (בבא בתרא טו ע"א).

לפי חז"ל (בבבא בתרא יד ע"ב) שמואל הוא ספר אחד, ומלכים הוא ספר אחד. "תרגום השבעים" חילק את ספר שמואל ומלכים לשניים וקרא לכל ארבעת החלקים האלה "ספר הממלכות" או ספר "ממשלות מלכים".

ספר שמואל בפרקיו הראשונים הוא המשך לסיומו של ספר שופטים בעיקר בתיאורים על משכן שילה ושקיעתו. בספר שופטים מסופר על חג ה' בשילו מימים ימימה (שופט' כא יט) עם ציון מקומה של העיר, וספר שמואל פותח בסיפור עלייה לרגל לשילה "מימים ימימה" (שמ"א א, ג).

עלי ושמואל הם שני השופטים האחרונים וכך עולה מספר השופטים לארבעה עשר. על עלי נאמר: "והוא שפט את ישראל ארבעים שנה" (ד, יח). תפקידו של שמואל כשופט נזכר בפסוקים: "וישפט שמואל את בני ישראל במצפה" (ז, ו). "וישפט שמואל את ישראל כל ימי חייו" (ז, טו). "והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה, ושפט את ישראל את כל המקומות האלה" (ז, טז), "ותשבתו הרמתה, כי שם ביתו, ושם שפט את ישראל" (ז, יז).

הפסוק החותם את ספר "שופטים" "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה" מסכם את תקופת השופטים, ויש בו רמז לאחד העניינים המרכזיים הנדונים בספר שמואל והוא כינון המלוכה בישראל.

לספר שמואל שני חלקים שמ"א 31 פרקים פותח בהולדת שמואל ומסיים במות שאול. בשמ"ב 24 פרקים פותח במות שאול ומסיים בקניית מקום המקדש ע"י דוד.

ספר שמואל א' מתחלק על פי תוכנו לשלושה חלקים. החלק הראשון מפרק א' עד פרק ט' הוא המשך תקופת השופטים האחרונים עלי ושמואל. החלק השני מפרק ט' עד פרק טז' קורות שאול המלך הראשון. נושאי התקופה הם שמואל ושאול. החלק השלישי מפרק טז עד פרק לא - דוד וקורותיו עד מות שאול. נושאי התקופה הם שאול ודוד.